

4. uge

Pagten med Abraham

Første Mosebog 12-18

"Jeg opretter min pagt med dig og dine efterkommere i slægt efter slægt, en evig pagt: Jeg vil være din og dine efterkommeres Gud"
1 Mos 17,7.

Hovedtanke

Gud modvirker den stærkt tiltagende synd og vold med sin velsignelse. Ligesom hele menneskeheden blev påvirket af forbandelsen, så skal nu velsignelsen nå ud til hele menneskeheden. Abraham får lov til at være mellemmand.

Introduktion

Vi kan nok huske, hvordan det var, når vi som børn blev syge og mor eller far bekymret lagde deres hånd på panden – eller hvordan vi måske senere selv sad hos vores syge barn. Almindeligvis udviser forældre bekymring og omsorg for deres børn, og ønsker, at de snart må blive raske!

I overført betydning sad en omsorgsfuld Gud bekymret ved verdens sygeleje, da uretfærdighed og vold igen tog til efter syndfloden. På det åndelige plan længtes han efter at helbrede den af synd lidende menneskehed. Derfor kaldte han Abram. Gennem denne trofaste tjener ville han skabe sig et folk, for hvem han kunne åbenbare sig, og som han kunne betro budskabet om frelsen. Men først og fremmest skulle der af dette folk fremstå én, der skulle være helt anderledes og skulle skaffe verden fred: Jesus af Nazaret, verdens frelser.

I denne uge vil vi beskæftige os med Guds pagtsløfter til Abram og overveje, hvad løfterne fortæller os om Gud og hans forhold til menneskene.

Oversigt

Søndag	Jahves pagt med Abraham	1 Mos 15,1-7
Mandag	El Shaddaj – den almægtige Gud	1 Mos 17,1-8
Tirsdag	Pagtslutningens tre trin	1 Mos 12, 1-4; 15,7-18; 17,1-14
Onsdag	Abram bliver til Abraham	1 Mos 17,4-6
Torsdag	Pagtsforpligtelserne	1 Mos 17,9,14; 18,19
Fredag	Pagtstegnet	1 Mos 17,10; Rom 4,11-12; Gal 5,6; 6,15

Anbefalet læsning til denne uge: 1 Mos 12-18

Jahves pagt med Abram

1 Mos 15,1-7

Hvilken sindstilstand var Abram i, da han fik Guds løfte.

Hvilket løfte har betydning i mit liv?

Forståelse

Gud åbenbarer sig for Abraham med navnet JHWH (Jahve; den autoriserede oversættelse fra 1931 gengiver ordet med HERREN). Endnu tidligere oversatte man JHWH efter den græske oversættelse af Det Gamle Testamente med "Jeg er den, jeg er" i betydningen af Guds uforanderlighed. Fordi det hebraiske udsagnsord, der ligger til grund for dette navn først og fremmest betyder "være, tildrage sig, vise sig, hænde, blive" og hebræere altid tænkte konkret og dynamisk, skal navnet også forstås som Guds udtrykte vilje. JHWH lover sin tilstedeværelse, sin aktive væren, sit nærvær, sit virke og sin åbenbaring af sig selv.

"Jahve betyder altså 'Jeg vil være til stede!': Jeg vil være nærværende, ledende, hjælpende, styrkende, befriende. Hvor konkret det er ment, viser Jahves ord til folket på Sinaj: 'Jeg er Jahve! Jeg vil føre jer bort fra tvangsarbejdet i Egypten og befri jer fra slaveriet. Jeg vil udfri jer med løftet arm og under hårde straffedomme. Jeg vil tage jer til mig som mit folk, og jeg vil være jeres Gud. Så skal I forstå, at jeg er Jahve jeres Gud, som fører jer bort fra tvangsarbejdet i Egypten'" (Hans Küng, *Existerer Gott?*, München/Zürich 1978, 679 f.).

Anvendelse

Jøder og kristne venter på den kommende frelse. Guds pagt med Abram ligger til grund for deres håb. Jøderne venter på en helt anden regent, den Messias, der skal bringe den endelige fred (Es 60; 61; 65,17ff). Kristne tror, at Messias kom i Jesu Kristi skikkelse, men venter på frelsens fuldendelse. For begge parter er det at håbe og vente ikke let at holde ud. Men de håber på den "Jeg er", der har sagt: "Jeg vil være med jer alle dage indtil verdens ende."

Refleksion

JHWH – Hvilken betydning har dette navn for mig?

El Shaddaj – den almægtige Gud

1 Mos 17,1-8

Hvilke løfter gentager Gud over for Abram?

Hvilken betydning kunne det have, at Abram næppe får et ord indført i dette kapitel?

Forståelse

Igen er det Jahve, der åbenbarer sig for Abram. Men nu præsenterer han sig som "Gud den Almægtige". Dette dobbelte navn nævnes kun i 1. Mosebog og Jobs Bog. Den første del af navnet, El, anvendes blandt semitterne som Guds overordnede navn. Den nøjagtige betydning af den anden del, *Shaddaj*, kender man ikke med sikkerhed. Oversættelsen "den Almægtige" er den mest udbredte. Gud præsenterer sig som den Almægtige for at henvise til sin magt og styrke i modsætning til menneskenes svaghed og afmagt.

Dette navn står også i 1 Mos 28,3, hvor Isak siger, at El Shaddaj vil velsigne Jakob, gøre ham frugtbar og lade ham få mange efterkommere (sml. 1 Mos 35,11; 43,14 og 49,25). I disse vers kommer Guds gavmildhed til udtryk.

Anvendelse

Fra det første løfte til Abram (12,4) blev givet, var der gået 24 år. Intet af det, som Gud havde lovet, var blevet opfyldt endnu. Troens virkelighed er somme tider temmelig desillusionerende. Det, man håber og det, som er, danner ofte en smertefuld modsætning. Men netop det er tro: at bevare tilliden, hvor man kun har ordet. Mange af Salmerne har ikke rødder i gudserfaringens begejstring, men i lidelsen på grund af Guds tavshed. Men disse sange og bønner har bevaret troen igennem årtusinder og er ofte dem, vi bedst kan lide.

Refleksion

På hvilke områder venter jeg stadig på Guds indgriben?

Pagtslutningens tre trin

1 Mos 12,1-4

1 Mos 15,7-18

1 Mos 17,1-14

Hvordan uddyber og præciserer Gud løfterne trinvis?

Hvordan udtrykker jeg min hengivelse til Gud?

Forståelse

Det første trin handler om Guds opfordring til at rejse til et fremmed land og deraf følgende løfter. Med kravet om at forlade hjemmet prøves Abram. Har han tillid til Gud, og lader han sig lede af ham?

I det næste trin gentager Gud sit løfte til Abraham om en store skare af efterkommere, minder ham om sin ledelse indtil da og giver ham løftet om, at han skal få det fremmede land i eje. Ved et højtideligt edsritual, den største retssikkerhed, som kendtes på den tid – den, der sværger eden, går blandt slagtede dyrs kødstykker og ønsker sig som en slags selvforbandelse døden på halsen, hvis han ikke holder sit løfte – forpligter Gud sig til overholdelse af sine tilsagn og indgår på denne måde pagten.

På tredje trin ændrer Gud Abrams navn til Abraham (se onsdagsafsnittet) og beordrer omskæring af hans efterkommere. Dermed forpligter de sig til at overholde betingelserne for pagten med Abraham. Med navneforandringen og omskærelsen understreges, at pagten med Abraham skal være vedvarende.

Anvendelse

Allerede det første løfte til Abram gør det klart, at denne pagt vil blive til velsignelse for alle folkeslag. Betydningen af navnet Abraham understreger Guds ønske og hensigt: at frelse alle mennesker. Den "mængde folkeslag" omfattede både jøder og hedninger. Abrahams sande efterkommere og genstand for løfterne er dem, der ejer en tro som Abrahams og har tillid til den lovede Messias' fortjeneste (Gal 3,6-9.29; Rom 4,16).

Refleksion

Gud er langmodig. Hvad gør det ved mig?

Abram bliver til Abraham

1 Mos 17,4-6

Hvorfor giver Gud Abraham et nyt navn?

Hvilken betydning har betegnelsen "Guds barn" for mig?

Forståelse

I den orientalske verden var valget af navne helt bevidst givet efter betydningsindholdet. Ofte bestod navnene af flere ord eller en kort sætning, der udtrykte et ønske eller forældrenes taknemmelighed. Et navns betydning var så vigtigt, at navneforandringer forekom hyppigt for at henvise til store forandringer i et menneskes liv, som fx hos Jakob (1 Mos 32,28), Josef (1 Mos 41,45) og Daniel (Dan 1,7). Det er derfor let at forstå, hvorfor Gud ændrer Abram til Abraham. Abram betyder "Min far er ophøjet". Abraham betyder "Far til en stor mængde".

I lyset af Guds pagtsløfte – "Jeg gør dig uhyre frugtbar; jeg gør dig til folkeslag, og konger skal nedstamme fra dig" (v. 6) – giver det god mening med ændring af navnet. Måske ville Gud på denne måde hjælpe Abraham til at have tillid til løftet og pagten, som han indgik med ham. Abraham fik jo dette løfte i en alder af 99 år og var gift med en kvinde, der ligeledes var ældre og forblevet ufrugtbar.

Anvendelse

Også efter nutidens tankesæt kan man forklare, at en bestemt betegnelse eller et bestemt navn kan have indflydelse på et menneskes billede af sig selv og dets handlingsmønster. Når ens medmennesker gentagne gange betegner en som "taber", vil vedkommende før eller senere sandsynligvis udvikle en adfærd, der svarer til udtrykket. Derimod vil fx kælenavnet "min skat", der anvendes blandt elskende, have en fuldkommen anden virkning. "Ordet skaber, hvad det nævner" (Grundtvig, 1829).

Refleksion

Mange fornavne har foruden en behagelig klang også en dybere betydning, nogle ovenikøbet en religiøs. Hvilke kommer jeg i tanker om? Hvad betyder mit eget navn for mig selv?

Pagtsforpligtelserne

1 Mos 17,9–14
1 Mos 18,19

Hvilke forpligtelser overtog Abraham ved indgåelse af pagten?

Hvad hørte med til mit dåbsløfte?

Forståelse

Gud gjorde, hvad mennesker aldrig ville kunne. I sin nåde kaldte han Abraham, for at verden kunne velsignes ved ham. Men opfyldelsen af løfterne i pagten var dog tæt knyttet til Abrahams parathed til at overholde pagtens betingelser. Dette var ikke en forudsætning for indgåelse af pagten, men skulle udtrykke hengivelsen overfor Gud. Fordi Abraham havde tillid, kunne Gud indfri sine løfter.

I 1 Mos 18,19 kommer forholdet mellem nåde og ret til udtryk. Det begynder med nåden ("Jeg har jo udvalgt ham") og fortsætter med forventningen om, at Abraham holder pagten og også vejleder sin familie til ("at øve ret og retfærdighed"). På denne måde ville pagtens nåde opfylde sit mål, "så Herren kan lade det ske, som han har lovet Abraham."

Tro og hengivelse i lydighed hænger her tæt sammen, hvad de også altid bør gøre (sml. Jak 2,17). Abraham begik fejl. Han tog forkerte beslutninger. Der fandtes situationer, hvor tvivlen tog overhånd. Men til sidst sætter han hele sin lid til Gud, og overdrager Isak og hans fremtid til Gud. På den måde blev han arketyper på et menneske, der retfærdiggøres ved tro (1 Mos 15,6).

Anvendelse

I Jesu efterfølgelse beror visheden om barnekår hos Gud ene og alene på lydighed og Jesu offer. Gennem sin lydighed og hengivelse er den, der har tillid til Jesus Kristus, fri for al angst og usikkerhed og kan leve i fred med sin Gud (Rom 5,1). Dette er vigtigt for at kunne træffe beslutninger selvansvarligt og uden frygt. Der kan altid ske fejl. Den, der lever i tillid til Kristus, forbliver i barnekår og er også med forkerte beslutninger i gode hænder hos Gud.

Refleksion

På hvilket fundament hviler mit håb og min frelsesvished?

Pagtstegnet

1 Mos 17,10
Rom 4,11–12
Gal 5,6; 6,15

Hvad betød omskærelsen for Abraham?

I hvilken grad er den symbol for alle Jesu efterfølgere?

Ifølge apostlen Paulus modtog Abraham omskærelsen som tegn på den retfærdighed, som han havde modtaget af Gud på grund af tro. Den skulle minde om nådens pagt med Gud. Efterkommerne skulle huske, at det ydre tegn skulle svare til den indre tilstand i hjertet. (5 Mos 10, 16).

Ved Jesu død mistede omskærelsen sin betydning. Paulus forklarede, at den sande omskærelse er "omskærelsen i hjertet" (Rom 2,29), hvilket betyder fornyelse i tanker og vilje i tillid til Gud. Kristus selv foretager den, idet han skænker os anger, tilgivelse og Helligånden. Nu tæller alene troen på Jesus Kristus, der fører til et forandret liv (1 Kor 7,19; Fil 3,3; Rom 2,28-29). Hjertets omskærelse udtrykkes synligt i dåben som bekendelse til Kristus (Kol 2,11-12).

Resumé

Gud kalder Abraham ind i et særligt pagtsforhold. Denne pagt åbenbarer Guds hensigt: at frelse verden ved sin nåde og motivere mennesker til at stole på ham.

Egne tanker

Spørgsmål til drøftelse

1 **Hvilke navne eller betegnelser for Gud kender I?**

Hvad forbinder I med navnet Jahve?

2 1 Mos 17,1.2.8

Hvorfor præsenterer Gud sig som "Gud den Almægtige"?

Betegnelsen for Gud som "den Almægtige" anvendes også i folkemunde.

Hvilke misforståelser kan opstå i forbindelse med dette?

I hvor høj grad opmuntres I af dette navn til ubetinget at stole på Gud?

3 Rom 4,18-21

Abraham "blev ... styrket i troen".

Hvad har hjulpet jer til at vokse i tillid til Gud?

4 1 Mos 17,4-6

Abrahams navn skulle minde ham om sin fremtidige bestemmelse.

Hvilket navn kunne udtrykke vores bestemmelse?

5 Rom 4,11-12

Hvad betyder det i dag, at gå i Abrahams "spor"?

Mellem løfterne til Abraham og deres indfrielse lå der mange år.

Hvad betyder det for jer?